
Varovný výstřel

Louis L'Amour

Kolem nich se rozkládal pustý a opuštěný kraj, v němž panoval klid a mír. Po pravé ruce se zvedal hřeben nevysokých vrchů řídkce porostlých cypřiši, po levé straně se rozkládala otevřená planina, jež ubíhala až k obzoru, kde bylo nejasně vidět fialové náznaky nějaké vrchoviny. Ve všem tom nesmírném prostoru nebylo slyšet nic než skřípání vozu a povrzávání kol. Obloha, z níž zářilo slunce, měla mosazný nádech.

„Teď už je to jenom několik kilometrů,“ oznámil jí Jacob. „Hned za tím skalnatým návrším,“ ukázal bičem.

Jako by se jí sesychalo srdce v hrudi. „Je tady hrozné sucho, že?“

„Skoro nepršelo,“ úsečně odpověděl Jacob. „Letos byl špatný rok.“

Sprężení táhlo, ale zvířatům únavou klesaly hlavy. Město jim zůstalo už víc jak osmdesát kilometrů za zády a poslední raně jen o málo méně. Na celém dlouhém úseku cesty nezahledli ani jediné stavení, ba ani boudu nějakého prospektora či kousek plotu... Nepotkali koně ani krávu, nezahledli stopu vozových kol.

Konečně ze sebe vypravil: „Nesliboval jsem ti, že to bude kdovíco, a taky to není nic moc, ale ten kus země patří nám, a co na ní dokážeme vypěstovat, bude taky naše. Země není jenom samotný pozemek, ale i to, co z něho budeme schopni získat.“

Těžký vůz monotónně hlomozil, jako by ten rámus neměl nikdy skončit. Panovalo úmorné vedro a jeli tak pomalu, že neunikli ani prachu, který se kolem nich zvedal. Usazoval se jim na šatech, na obočí, ve vráskách. Děti uondané horkem usnuly, a za to byla vděčná.

Vůz se konečně dovlekl až ke skalnatému návrší, s rachotem zdolal kus cesty vedoucí přes kamenitou plošinu a potom zatočil kolem skal.

Rázem poklesla na duchu. Před nimi, nedaleko úpatí kopce, stál kamenný dům, osamělé stavení, primitivní čtvercová stavba. Nepřiléhala k ní žádná kůlna, žádná ohrada, kolem neviděla ani kousek křoví, ani jediný strom.

„Támhle to je!“ ukazoval jí Jacob se zjevnou hrdostí. „Tam je náš dům, Evie.“

Dobře věděla, co její muž cítí. Za tři roky společného života se o něm hodně poučila: věděla, že nikdy nepoznal domov, nikdy neměl vůbec nic kromě oblečení, jež nosil na sobě, a svého náradí. Tvrdě dřel, aby našetřil peníze a mohli se sem přestěhovat.

Stavba byla možná primitivní, omšelá, ale pro Jacoba, muže středních let, který za sebou měl dlouhé roky lopocení, to byl domov. Kladla si na srdce, že na tohle nesmí nikdy zapomenout a musí dělat všechno, co bude v jejích silách, aby mu pomáhala.

„Zasadíme stromy, vykopeme studnu... jen počkej a uvidíš. Napřed ale musím koupit nějaký dobytek. Potřebujeme mít stádo krav.“

Vůz s rachotem sjížděl z mírného návrší, až Jacob konečně zastavil přehrazení před domem. Zdál se nevelký, zato byl důkladně postavený. Prach kolem nich se pomalu usazoval a konečně mohli volně dýchat.

Ve voze se probudil Laban a ospale si sedal. „Tati, už jsme tam? Už jsme doma?“

„Seskoč, synku. Ano, jsme tady.“

Jacob přistoupil ke dveřím a chvilku tam něco kutil, načež je otevřel dokořán. „Pojď, Evie, máme spoustu práce. Jak se ráno rozední, musím vyjet. Není čas na zahálku.“

Evie na okamžik zaváhala, protože doufala, že by jí aspoň tentokrát mohl pomoci sestoupit z vozu. Ani ji nenapadlo, že by ji mohl přenést přes práh... Také už nebyla žádná novomanželka.

Ale stejně, byl to jejich první domov, a on na ni docela zapomněl, protože už měl hlavu plnou problémů kolem usedlosti. Spustil zadní čelo vozu a Laban a Ruth se rozběhli ke dveřím, aby nakoukli dovnitř.

„Tati,“ volala Ruth. „Tady není podlaha! Jenom hlína!“

„Zatím to bude muset stačit,“ opáčil podrážděně.

Evie sestoupila z vozu a sundala si klobouk, setřásla trochu prachu z vlasů a vstoupila do domu. Dobře věděla, co má dělat a co se musí v domě objevit ze všeho nejdřív. Když došlo na podobné záležitosti, vyznávala řád a pořádek, a postup nastěhování plánovala, už když nakládali věci na vůz.

Neměli mnoho majetku, který by museli převážet. Než se setmělo, už chystala na stůl jídlo, stihla i ustlat lůžka, a malý svět, v jehož středu se Evie nacházela, se zdál zase uspořádaný a připravený k dalšímu dni.

Stavení sestávalo jen z jediné místnosti a mělo stěny z kamene, jenž pocházel z nedalekého lomu ležícího vzadu ve skalách. Na obvodových stěnách seděla ostře lomená sedlová střecha, pod níž se rozprostíralo podkroví, kam se lezlo po žebříku. Dole v místnosti stál pořádný velký krb, čtvercový stůl, manželské postele, dvě židle a lavice. Místo podlahy posloužila udušaná hlína. Vodu bylo třeba nosit od pramene, který vyvěral ve svahu za domem asi pětadvacet metrů daleko a o šest metrů výš, než ležela planinka s jejich obydlím.

Děti budou sedávat na lavici a spávat na slamnících nahoře v podkroví. Dobře věděla, že tam bude z celého domu nejtepleji.

„Z peněz za první dobytče, které prodáme, pořídíme prkennou podlahu,“ prohlásil Jacob.

Až prodají první dobytče... Kdy to bude? Za dva roky, nebo snad za tři?

Tři roky žít na hliněné podlaze? Vždycky bývala chudá, ale nikdy takhle chudá. Neříkala však nic, protože neměla ve zvyku si na něco stěžovat. Ani by to nikdy neudělala. Jacob o životě tady přemýšlel už velmi dlouho, a bude potřebovat, aby mu pomáhala, a ne aby si na něco stýskala nebo se hádala.

Byli zkrátka tady a on měl pořád čtyři sta dolarů, za které koupí dobytek. O tom snil, jak jí často říkal, mnoho let předtím, než se vzali – dokonce i předtím, než se oženil poprvé a než se mu narodily děti... O pětadesáti hektarech pozemků a domě, který postaví vlastníma rukama.

Stavět uměl dobře, bylo to koneckonců jeho řemeslo. Ten klidný, tvrdě pracující chlapík se vyznal jak v tesařině, tak v zednické práci, ale za spoustu let, kdy trvala krize a kdy dřel jako mezek, dokázal ušetřit jenom trochu peněz, a ještě musel pečovat o první ženu, kterou dlouho týrala nemoc, než si pro ni přišla smrt. Ke všemu pořád poskytoval nějaké půjčky svému švagrovi Tomu Eversovi.

Aspoň že to poslední měli z krku. Tom Evers se znovu vypravil na lup, a zatímco byl pryč, oni odjeli z Ohia a nechali ho bezpečně za zády.

Teprve se rozednívalo, když chvatně posnídali. Jacob postál se svou ženou několik minut před domem a hleděl k východu. „Budu pryč několik týdnů. Máš dost zásob, takže nebudeš potřebovat peníze, ale odložil jsem stranou

padesát dolarů, které na dobytek nebudu potřebovat. Však víš, utrácej, jen když do bude nutné.“

Neznamenalo to žádnou velkou sumu, jenže šlo o první peníze, které se jí dostaly do rukou od doby, kdy zemřel její otec a zanechal jí dvě stě dolarů. Nakonec jí z dědictví zbývalo posledních pět dolarů, a tehdy se provdala za Jacoba Tealea, vdovce se dvěma dětmi. Tohoto strohého, ale laskavého muže úporně pronásledovala smůla, jako by neměl zažít nic dobrého, a po třech letech měli tohle – a nic víc.

„Zůstane ti brokovnice, a Laban je dobrý lovec. Žijí tu křepelky a tetřivci. Taky by se mohl dostat na dostřel nějakému jelenovi. Když budeš rozumně hospodařit, máte zásoby nejmíň na měsíc.“

Evie s dětmi stála ve dveřích a dívala se na svého poctivého muže s pevnou páteří, který má stále plnou hlavu plánů, jak odjíždí na hřbetě koně s červenohnědou srstí. Pro Jacoba byla příznačná umíněnost; nikdy se nezatěžoval úvahami o neznámé budoucnosti, ale bohužel nemyslel ani na malé věci, na nichž záleží, zda se dobrý osud vyplní, nebo selže.

Evie se vrátila do domu a posadila se ke stolu.

Její otec býval snílek, tulák se spoustou dobrých rad, jimiž se však sám nikdy neřídil. „Evie,“ říkával jí, „když máš o něčem pochybnosti, no tak se posad a přemýšlej. Vždyť jen lidská mysl nás staví výš, než jsou zvířata.“

Teď také musí uvažovat. Stále pokračuje dlouhotrvající sucho. Sluneční žár spekl a vysušil zemi, vypil všechnu vláhu z trávy, a stromy také zůstaly jako troud.

Jacob se nevrátí dřív jak za několik týdnů. A až se objeví, měl by najít něco, čím se mu s dětmi bude moci pochlubit, něco, co mezitím zbudovali, aby mohla říct: „Tak se podívej... tohle jsem udělala já.“

Musela však vzít na zřetel ještě další věc. Tady měla nad hlavou nekonečnou oblohu a kolem obrovskou, liduprázdnou krajinu, a ani jedno jí nedoprávalo nic, čím by mohla nasytit svou dychtivou mysl, nepokojnou, zvědavou a hloubavou.

Musí se něčím zaměstnat a stejně musí zaplnit čas i dětem. Mají tu tři koně, o které je třeba se postarat. Potřebují nakrmit, napojit, občas také osedlat a projet nebo s nimi pracovat. Labanovi je teprve jedenáct, ale vždycky pomáhal při tom, co právě dělal otec nebo sousedé. Dojil krávy, sekal dřevo, pomáhal při sklizni. Roste z něho silný, čestný chlapec, a domnívala se, že ji má rád.

Ruth je naopak čiperná, má velkou představivost a je velice společenská. Právě jí, zřejmě víc než ostatním, zde bude chybět společnost dalších lidí.

A tak začala kout plány.

Musí především prozkoumat krajinu v nejbližším okolí. Taky zřít kousek země k založení kuchyňské zahrádky a vyhloubit strouhu, která by přiváděla vodu od pramene až k domu. Je třeba vyhledat místa s dostatkem trávy, nasekat dřevo na oheň pro okamžitou potřebu, ale také připravit otop na zimu, která se brzy ohlásí. Čeká je velká spousta tvrdé roboty, ale nesmějí zanedbávat ani jiné věci. Někdy se pobavit... Něčím se rozptýlit po práci. Nesmí zapomínat, že Laban bude potřebovat větší míru svobody, ale také odpovědnosti, aniž by se přitom zapomínalo, že je to teprve chlapec, hodně mladý chlapec.

Okolní kraj charakterizovala prázdnota. Kde nebyla půda hnědá, tam převládaly šedavé odstíny. Kdysi se zde nacházelo jezerní dno, ale to bylo velmi dávno, v časech už dlouho minulých. Teď je obklopovala pouze prérie – do daleka se táhnoucí pláň porostlé trávou, která stačila seschnout. Za zády se jim zvedaly hnědé vrchy, v nichž rostla spousta cedrů.

„Labane, myslím, že bychom to tady kolem měli prozkoumat,“ řekla synovi. „Budeme potřebovat víc vody pro dobytek, a třeba poblíž najdeme nějaké napajedlo. Musíme se po něm porozhlédnout.“

Upřel na ni zkoumavý pohled. „To ano, mámo, ale... Možná tady budou indiáni.“

Pátřavě se po něm podívala. „Pročpak to říkáš?“

„Slyšel jsem o tom povídat, když jsme byli v Socorru. V horách prej žijou Apači, a občas i jiní indiáni, divocí, kteří přicházejí od hranic.“

Nevěděla, má-li mu věřit nebo ne. Jacob o indiánech nic neřikal a ona sama žádné podobné řeči neslyšela. Ale Laban byl upřímný chlapec, kterému se dalo věřit. Jestliže tvrdí, že něco podobného zaslechl, tak je to jistě pravda... Pokud se ovšem nepřeslechl nebo si něco špatně vyložil.

Dlouhým okruhem zvolna prošli vrchy za domem. Mezi cedry všude ležela spousta suchého dřeva, povalené kmeny, stromy zničené zásahem blesku a popadané větve. Tady budou mít dostatek paliva přinejmenším pro nejbližší zimu. Evie si všimla také několika pořádných klád, které ležely kolem. „Kdybychom je tak dokázali dostat až k domu,“ povzdychla si.

„Mohli bysme je odvléct,“ mínil Laban. „Uvázat je na řetěz nebo kus lana, a kůň by je přitáhl. Zkusil bych k tomu vzít starýho Blacka. Je takovej klidnej.“

Do západu slunce urazil Jacob Teale víc než třicet kilometrů k východu a zabočil do suchého žlebu, aby si našel nějaké místo, kde by se utábořil na noc. Vzpomněl si, že hned za nedalekým hřebenem leží malá roklina, za níž roste hustý cedrový hájek. Mezi skalisky si všiml prohlubně, v níž se během deště zachycovala voda. Pobídl koně vzhůru do břehu žlebu, přešel návrší a pokračoval do strže. Kůň klouzal ze strmého svahu až na dno a pak začal šplhat do protějšího srázu.

Došlápl kopytem na velký plochý kámen, který však pod jeho vahou povolil a zvíře padalo. Zoufale bilo nohama, jak se snažilo zachytit o pevnou zemi, a nakonec se převalilo dolů. Jacobovi uvázla noha ve třmenu, a jak se kůň přetočil přes hřbet, hruška sedla se mu tvrdě zabořila do hrudníku.

Vevnitř něco prasklo. Necítil žádnou bolest, neupadl do šoku, jen jako by ho to překvapilo.

Představoval si, že smrt je cosi dramatického a přináší velkou bolest; nebo člověk pomalu umírá na nějakou nemoc ve vlastní posteli, obklopený rodinou a přáteli. Kůň se zoufale snažil postavit na nohy, ale zase padl zpátky na Jacoba... A tentokrát už přišla obávaná bolest. Drtivá, strašná, ničivá bolest.

Naštěstí už na něm kůň neležel celou vahou, i když nohu měl Jacob pořád uvězněnou ve třmenu a pod koňským bokem. Podařilo se mu pozvednout na loket a podíval se na sebe. Košili i kabát měl zalité krví. Cítil se slabý a dělalo se mu zle. Pak se ohlédl po koni.

Měl zlomenou nohu, takže zůstala vyvrácená v ošklivém úhlu a z rány trčela holá kost.

Našmátral revolver a pomalu, opatrně natáhl kohoutek. „Odpusť mi to, Bene,“ zašeptal a střelil koně do hlavy.

Zvíře sebou škublo a potom znehybnělo v toporné póze.

Jacob ještě chvíli zůstal vzepřený na lokti. Hleděl na večerní nebe, na němž se ukázala první hvězda. Podíval se na prašnou roklinku a zakrvácené sedlo. Tohle nemůže přežít – dobře věděl, že i kdyby teď měl vedle sebe lékaře, nemohl by pro něho nic udělat. Pistoli pořád držel v ruce, ale nenašel sílu, aby ji použil proti sobě.

Dopadl zpátky na záda a poddal se drásavé bolesti v hrudi. Upřel pohled na oblohu a zašeptal: „Evie..., Evie, co jsem ti to udělal...? Labane... Ruth...“

Pak se pokusil vstát. Kdyby se mu podařilo dovléct zpátky na stezku... Kdyby se tak mohl dostat na místo, kde by ho snad někdo našel... Kdyby mohl...

A potom zemřel, zůstal nehnutě ležet vedle mrtvého koně a lehký večerní větřík mu províval vlasy a ukládal zrnka prachu do záhybů v jeho šatech.

Zemřel osamocený, jak se to mužům na Západě stávalo často. Zahynul při snaze něčeho dosáhnout, něco zbudovat, někam se dostat. Někdy těla těchto nešťastníků pohřbil písek, někdy jejich kosti roztahali kojoti po okolí, takže po nich zůstalo jen několik knoflíků, sluncem spálený podpatek z boty, rezavý revolver.

Některé lidé našli a pohřbili, ale někteří vyschli na prach, který pak vítr začal roznášet do daleka. K takovým patřil i Jacob Teale.

Přeložil Jan Mrlík